

ZAKON Br. 05/L-084**O ENERGETSKOM REGULATORU**

Skupština Republike Kosova,

Na osnovu člana 65(1) Ustava Republike Kosova,

usvaja:

ZAKON O ENERGETSKOM REGULATORU**POGLAVLJE I
OPŠTE ODREDBE****Član 1
Svrha**

1. Ovim zakonom se definišu ovlašćenja, dužnosti i funkcije regulatora uključujući uslove za izdavanje licenci za delatnosti u oblasti energetike, certifikacija aktivnosti operatera prenosa u sektoru energije, procedure za davanje ovlašćenja za izgradnju novih kapaciteta proizvodnje, stvaranje i efikasno funkcionisanje konkurentnih energetskih tržišta, zaštita potrošača, kao i kriterijuma za uređivanje tarifa i uslova za snabdevanje energijom.

2. Ovaj zakon je delimično u skladu sa Direktivom br. 2009/72/EC u vezi sa zajedničkim pravilima za unutrašnje zajedničko evropsko tržište električne energije Uredbom br. 714/2009/EC o uslovima za pristup mreži za prekograničnu razmenu električne energije, Direktivom br. 2009/73/EC o zajedničkim pravilima unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa Uredbom br. 715/2009/EC o uslovima pristupa mrežama za prenos prirodnog gasa i Direktivom br. 2009/28/EC o promovisanju upotrebe energije iz obnovljivih izvora.

**Član 2
Delokrug**

1. Odredbe ovog zakona sprovodi regulator koji vrši ovlašćenja nezavisne agencije u okviru institucija Republike Kosova, u skladu sa zakonima na snazi, izuzev ako je na specifičan način drukčije propisano.

**Član 3
Definicije**

1. Izrazi korišćeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1.1. **Odbor** – Odbor Kancelarije regulatora energije, kako je predviđeno u poglavlju II ovog zakona;

1.2. **Odbor regulatora energetske zajednice** – Odbor regulatornih agencija strana

potpisnica Ugovora Energetske zajednice;

1.3. **Zajednička proizvodnja** – proces istovremene proizvodnje električne i toplotne energije iz jednog izvora energije;

1.4. **Toplotna energija** – energija za grejanje/hlađenje prostorija, sanitarne tople vode i industrijske vode, koja se prenosi i distribuira vodom, parom ili gasova, energija koja je dobijena u postrojenjima za toplotnu energiju korišćenjem goriva, geotermalnih izvora, solarne energije, neiskorišćene toplotne energije kojom se snabdevaju potrošači preko centralnih sistema za toplotnu energiju;

1.5. **Prijavljeni izvoz** – isporuka električne energije ugovornoj strani, na osnovu ugovornog sporazuma, u smislu da električnu energiju istovremeno prihvata (prijavljeni uvoz) druga ugovorna strana ili neka treća zemlja;

1.6. **Garantovano snabdevanje** – privremeno snabdevanje krajnjih potrošača, u slučajevima predviđenim ovim zakonom i Zakonom o električnoj energiji, kojima se obezbeđuje privremeno snabdevanje u okviru ograničenja definisanih ovim Zakonom i Zakonom o električnoj energiji;

1.7. **Generatori u mreži distribucije** – uređaji za proizvodnju energije, priključeni na mrežu distribucije;

1.8. **Interkonektor** – oprema koja se upotrebljava za povezivanje električnih sistema;

1.9. **Prijavljeni uvoz** - prijem električne energije od strane jedne ugovorne strane ili neke treće zemlje, istovremeno sa slanjem električne energije (deklarisani izvoz) jednoj drugoj ugovornoj strani;

1.10. **Poverljive informacije** – podaci, dokumenta ili druge informacije, bilo poslovne ili tehničke, u vezi sa izgledom, obnovom, bezbednošću, radom, održavanjem i finansiranjem aktivnosti u oblasti energetike koje više nisu u javnom domenu, čije bi objavljivanje moglo ugroziti poslovne interese kandidata ili licenciranih subjekata;

1.11. **Potrošač** – kupac na veliko ili krajnji potrošač električne energije;

1.12. **Potrošač na veliko (trgovac)** - pravno ili fizičko lice koje kupuje električnu energiju u cilju preprodaje unutar ili van sistema u kome je osnovano;

1.13. **Krajnji potrošač** –potrošač koji kupuje električnu energiju za sopstvene potrebe;

1.14. **Potrošač domaćinstvo** – potrošač koji kupuje električnu energiju za potrebe svog domaćinstva, isključujući poslovne ili profesionalne delatnosti. Na objekte koji služe u verske svrhe primenjuju se tarife porodičnih potrošača;

1.15. **Potrošač u potrebi** – domaćinstvo kome dodeljena zaštita ili pomoć u skladu sa pravilima i kriterijumima ministarstva zaduženog za socijalnu zaštitu na osnovu Zakona o električnoj energiji i Zakona o prirodnom gasu;

1.16. **Potrošač koji nije domaćinstvo** – fizičko ili pravno lice koje kupuje električnu

energiju koja nije za potrebe njegovog domaćinstva i obuhvata proizvođače i potrošače električne energije na veliko;

1.17. **Postupak javnog poziva** – postupak u kom su obuhvaćeni planirani dodatni uslovi i zamena kapaciteta posredstvom snabdevanja iz novog ili postojećeg proizvodnog kapaciteta;

1.18. **Pravilnik o rešavanju sporova** – pravila koja utvrđuje Kancelarija regulatora energije u skladu sa ovim Zakonom i koja predstavljaju osnovu za rešavanje sporova u energetskom sektoru;

1.19. **Pravilnik** – akt koji izrađuje i donosi Kancelarije regulatora energije;

1.20. **Prekogranični protok** – fizička struja koja teče kroz prekogranične vodove kao rezultat delatnosti elektroenergetskih preduzeća ili generatora trećih strana, kupaca ili trgovaca van Kosova;

1.21. **Sigurnost** – snabdevanje i pružanje energije, kao i tehnička sigurnost;

1.22. **Sekretarijat Energetske zajednice (ECS)** – je institucija koja obezbeđuje administrativnu podršku Ministarskom savetu, grupi stalnog visokog nivoa, Odboru regulatora i forumima u procesu upravljanja i razvoja Energetske zajednice;

1.23. **Kancelarije regulatora energije (daljem tekstu regulator)** – nezavisna agencija u sektoru energije, osnovana Zakonom o regulatoru energije.

2. Ostali izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju značenje utvrđeno u Zakonu o električnoj energiji, Zakonu o energiji, Zakonu o prirodnom gasu i Zakonu o toplotnoj energiji.

POGLAVLJE II ORGANIZACIJA, FUNKCIONISANJE I SEDIŠTE REGULATORA

Član 4

Nezavisnost, pravni osnov i sedište

1. Regulator je nezavisna agencija koja je odvojena u pravnom i funkcionalnom pogledu od svakog fizičkog ili pravnog lica.

2. Odbor i osoblje regulatora treba da postupaju nezavisno od interesa tržišta.

3. Prilikom obavljanja svojih dužnosti odbor i osoblje regulatora ne treba da traže i primaju uputstva od bilo kog vladinog subjekta ili drugog javnog ili privatnog preduzeća. To ne utiče na tesnu saradnju, prema potrebi, sa drugim relevantnim organima ili opštim uputstvima politike Vlade koja se ne nadovezuju na zadatke i nadležnosti regulatora.

4. Regulator obavlja funkcije i svoje utvrđene zadatke prema ovom zakonu i drugim zakonima sektora energije.

5. Sedište regulatora je u Prištini.

Član 5 **Odbor, imenovanje i sastav**

1. Regulatorom upravlja odbor od pet (5) članova, jedan od njih se bira za predsedavajućeg. Predsedavajućeg i članove odbora imenuje Skupština Republike Kosova.

2. U roku od šezdeset (60) dana pre isteka mandata člana odbora regulatora ili nakon proglašenja slobodnog radnog mesta iz drugih razloga, odgovarajuće ministarstvo energetskog sektora (u daljem tekstu ministarstvo) raspisuje javni konkurs u roku koji je utvrđen zakonom. Ministarstvo upravlja postupkom imenovanja kandidata za članove odbora prilikom raspisivanja javnog konkursa. Na konkursu se navode kriterijumi za izbor predsedavajućeg i članova odbora, rok i dokumentacija neophodna za konkurisanje. Nakon prijema dokumenata podnosioca zahteva, Vlada dostavlja Skupštini imena najmanje dva (2) kandidata za upražnjena mesta.

3. U skladu sa svojim poslovníkom Skupština, za svaku odgovarajuću poziciju odobrá, tajnim glasanjem bira jednog od predloženih kandidata. Izbor se smatra važećim kada glasa više od polovine poslanika Skupštine i kada kandidat dobije većinu glasova poslanika Skupštine, koji su glasali.

4. Članovi odbora se biraju na petogodišnji (5) mandat, uz mogućnost produženja za još jedan mandat. Mandat člana odbora počinje od dana imenovanja od strane Skupštine Republike Kosova. Datum isticanja mandata ne može biti isti za sve članove odbora.

5. Ukoliko mesto člana odbora ostane slobodno, novi član odbora se bira na petogodišnji (5) mandat, izuzev smrti, podnošenja ostavke ili razrešenja pre isteka njegovog / njenog mandata. U tom slučaju novi član će služiti do isteka mandata prethodnog člana. Novi član se može ponovo birati za još jedan dodatni petogodišnji mandat nakon isteka preostalog mandata prethodnog člana.

6. Članovi odbora regulatora koji se, u skladu sa ovim zakonom, ponovo biraju, vršiće funkciju do isteka njihovog aktuelnog mandata, međutim ne mogu se ponovo imenovati.

7. Članovi odbora regulatora koji se biraju u skladu sa ovim zakonom i oni koji se nakon stupanja na snagu ovog zakona nalaze na toj dužnosti, ostaće na funkciji do isteka njihovog prvog mandata, uz mogućnost reizbora.

8. Nakon stupanja na snagu ovog zakona, aktuelni članovi odbora, uključujući i predsedavajućeg, nastavljaju da obavljaju funkciju do isteka njihovog redovnog mandata, u skladu sa predviđenim periodom za njihovo imenovanje.

Član 6 **Članovi odbora**

1. Članovi odbora moraju biti državljani Republike Kosova sa stalnim mestom boravka na Kosovu. Svaki član odbora će biti u redovnom radnom odnosu u regulatoru i sa punim radnim vremenom.

2. Član odbora treba ispuniti sledeće uslove:

- 2.1. da ima univerzitetsku diplomu u tehničkoj oblasti, ekonomije ili prava od jedne akreditovane institucije visokog obrazovanja;
  - 2.2. da ima najmanje deset (10) godina radnog iskustva u sektoru energije;
  - 2.3. da nema otvoren dosje istrage, ili ranije dosje kažnjavanja zbog krivičnog dela ili aktivnosti koje mogu da stave pod sumnju njegovu iskrenost, integritet ili nadležnost;
  - 2.4. Predsedavajući borda, osim što treba da ima najmanje deset (10) godina radnog iskustva u sektoru energije, od kojih pet godina treba imati iskustvo u menadžiranju u oblasti energije;
3. Članu odbora tokom njegovog mandata na ovoj poziciji se ne dozvoljava:
- 3.1. da bude vladin zvaničnik;
  - 3.2. da bude deo struktura nijedne političke partije;
  - 3.3. da bude sam, da ima supruga/u ili nekog bližnjeg uže porodice u svojstvu akcionara, partnera, vlasnika ili menadžera u nekom energetskom preduzeću, koje podleže ovom zakonu, nekom zavisnom preduzeću ili nekoj filijali energetskog preduzeća;
  - 3.4. da obavlja bilo koje druge poslove za neko energetsko preduzeće koje podleže ovom zakonu ili za neko zavisno preduzeće ili neke filijale energetskog preduzeća;
  - 3.5. da drži drugu poziciju u okviru regulatora;
  - 3.6. da obavlja druge aktivnosti, koje mogu rezultirati u konfliktu interesa prema Kodeksu profesionalne etike izrađen i usvojen od strane regulatora, ili prema odgovarajućim zakonima.

Član 7

Razrešenje, završetak mandata članova odbora

1. Skupština Republike Kosova može razrešiti člana odbora pre isteka njegovog/njenog mandata u sledećim situacijama:
  - 1.1. kada je kažnjen kaznom zatvora zbog krivičnog dela;
  - 1.2. kada nije zdravstveno sposoban da obavlja njegove/njene zadatke više od tri (3) meseca uzastopno;
  - 1.3. kada prekrši Kodeks profesionalne etike donet prema ovom zakonu;
  - 1.4. kada krši utvrđene uslove u članovima 6.3 i 10.3 ovog zakona;
  - 1.5. iz bilo kog razloga ne učestvuje na više od pet (5) uzastopnih sednica.

2. U slučaju kada jedan član odbora bude razrešen u skladu sa utvrđenim odredbama u stavu 1 ovog člana, novi član se imenuje u skladu sa članovima 5 i 6 ovog zakona.

3. Mandat predsedavajućeg ili članovima odbora prestaje donošenjem odluke Skupštine Republike Kosova, nakon predloga Vlade Republike Kosova:

4. Mandat predsedavajućeg ili člana odbora ističe i u sledećim slučajevima:

4.1. kada podnosi ostavku;

4.2. penzionisanjem.

Član 8

Status i plate članova odbora i zaposlenih

1. Do donošenja odgovarajućeg Zakona o platama visokih zvaničnika, platu članova odbora određuje Skupština.

2. Plate i dodatke osoblja regulatora određuje odbor, imajući u vidu nivo plata u sektoru koji uređuje.

3. Za jednogodišnji period nakon završetka mandata člana odbora, bivšem članu se zabranjuje da se prijavljuje u odboru u ime jednog preduzeća za energiju, koja je licencirana na osnovu ovog zakona ili nekog subjekta koji se kontroliše na neposredan ili posredan način od strane jednog licenciranog preduzeća.

4. U toku mandata, nijedan član nema pravo da počinje pregovore ili da bude uključen u pregovorima u vezi njegovog/njenog zapošljavanja ili za pružanje konsultacije od njega/nje sa nijednim preduzećem koje je licencirano prema ovom zakonu, ili sa nekim drugim subjektom koji se kontroliše na neposredan ili posredan način od jednog licenciranog preduzeća.

5. Nijedno licencirano preduzeće za energiju prema zakonu, kao niti jedan subjekat koji se kontroliše na neposredan ili posredan način od jednog licenciranog preduzeća nema pravo da počinje pregovore ili da bude uključen u pregovorima u vezi sa zapošljavanjem ili korišćenjem konsultantskih usluga nijednog člana odbora. Licencirano energetska preduzeće koje stupi u pregovore, u suprotnosti sa ovim stavom, smatra će se da krši svoju licencu i tretira će se u vezi s tim od strane regulatora.

Član 9

Glavne dužnosti odbora regulatora

1. Pored odgovornosti predviđenih ovim Zakonom, odbor regulatora ima i sledeće odgovornosti:

1.1. usvoja regulatornu i operativnu politiku regulatora;

1.2. organizuje i nadzire rad regulatora;

1.3. nadzire primenu budžeta i finansijsko upravljanje, kao i usvaja finansijske

- izveštaje regulatora;
- 1.4. organizuje zapošljavanje i nadzire rad zaposlenih u regulatora;
  - 1.5. usvoja visinu naknade i druge uslove za zapošljavanje u regulatoru;
  - 1.6. izrađuje i usvoja kodeks profesionalne etike članova i osoblja regulatora;
  - 1.7. donosi i usvaja podzakonska akta neophodna za primenu ovog zakona.
2. Predsedavajući odbora predstavlja regulatora kod trećih strana.
3. Odbor priprema i usvaja pravila kojima se uređuje rad regulatora, uključujući strukturu kancelarije, postupak za zapošljavanje osoblja, kao i pitanja u vezi sa organizacijom rada.
4. Pravila takođe mogu odrediti procedure za zapošljavanje osoblja, na osnovu ugovora za određeni vremenski period utvrđen Zakonom o radu na Kosovu.
5. Pravila takođe utvrđuju uslove i postupak spoljne nezavisne javne revizije, aktivnosti, funkcija, kao i godišnjeg finansijskog izveštaja o finansiranju delatnosti regulatora.

Član 10

Godišnji izveštaj

1. Predsedavajući odbora regulatora dostavlja Skupštini Republike Kosova svake godine godišnji izveštaj, najkasnije tri (3) meseca nakon završetka kalendarske godine. Izveštaj se objavljuje i treba obuhvatiti najmanje:
- 1.1. razvojnu analizu funkcija, dužnosti i ovlašćenja Regulatora, uključujući posebno rezultate praćenja razvoja konkurentnosti i transparentnosti na energetskim tržištima Kosova;
  - 1.2. pregled svih donetih pojedinačnih odluka, odluka o rešavanju sporova, kao i postupaka za sprovođenje koje je pokrenuo regulator tokom prethodne godine;
  - 1.3. podatke o izdatim licencama i drugim regulatornim aktivnostima tokom prethodne godine;
  - 1.4. revidiran godišnji finansijski izveštaj regulatora za prethodnu godinu, uključujući prihode koje je sakupio regulator, kao i nastale troškove, u skladu sa čl. 20 i 23 ovog zakona; i
  - 1.5. druge informacije koje Skupština Republike Kosova može da traži.
2. Skupština Republike Kosova, preko odgovarajuće Funkcionalne komisije, može zatražiti od predsedavajućeg odbora da istoj podnese izveštaj, ako to smatra potrebnim.
3. Skupština Republike Kosova može da pokrene postupak razrešenja predsednika i članova

odbora regulatora ukoliko nakon dve (2) uzastopne godine razmatranja učinka KRE-a, funkcionalna komisija ustanovi:

3.1. da regulator nije uspeo da dokaže da je aktivno i u potpunosti sprovodio funkcije i obaveze prema zakonima koji uređuju energetske sektor na Kosovu; i

3.2. da je neuspeh u sprovođenju ozbiljno oštetio efikasno, efektivno i nezavisno uređenje energetske sektora.

Član 11

Savetovanje

Prilikom izvršavanja svojih obaveza i funkcija, regulator, po potrebi, može da angažuje stručne savetnike. Ako se ti savetnici plaćaju iz budžeta regulatora, isti se angažuju u skladu sa Zakonom o javnoj nabavci.

Član 12

Informacije koje traži regulator

1. Regulator ima pravo da od svakog energetske preduzeća ili javnog organa traži svaku informaciju, podatke i dokumenta, uključujući podatke o računima, kao i sve ostale finansijske i obračunske podatke, obuhvatajući i poverljive podatke, neophodne za obavljanje svojih funkcija i dužnosti, u skladu sa ovim zakonom i drugim srodnim zakonima.

2. Regulator donosi konačnu odluku o tome da li je određeni materijal, koji je primila, poverljiv u skladu sa pravilima koje je doneo.

3. Prikupljeni poverljivi podaci, tretiraju se u skladu sa zakonom o pristupu javnoj dokumentaciji.

4. Regulator obezbeđuje sekretarijatu energetske zajednice ili drugoj nadležnoj instituciji sve informacije o prekograničnom toku električne energije, kako je predviđeno važećim sporazumima ili prema obavezama u kontekstu energetske zajednice.

Član 13

Obaveza saradnje

1. Svi javni organi i energetske preduzeća obavezuju se da saraduju sa regulatorom kako bi mu se omogućilo obavljanje funkcija i dužnosti.

2. Tokom izvršavanja svojih funkcija i dužnosti, regulator je dužan da saraduje sa licima ili organizacijama koje zastupaju ili štite interese potrošača.

Član 14

Režim uređenja prekograničnih pitanja

1. Regulator je dužan da saraduje sa svim regulatornim organima u regionu, u cilju integrisanja tržišta u jedan ili više regionalnih nivoa, u pravcu stvaranja zajedničkog liberalizovanog tržišta. Regulator, u saradnji sa regionalnim regulatornim organima i stranama potpisnicama energetske zajednice, dužan je da posebno promoviše i obezbedi saradnju između operatera sistema

prenosa na regionalnom nivou, uključujući prekogranična pitanja u cilju stvaranja konkurentnog energetskeg tržišta, obezbeđivanja da isti bude u skladu sa tržištem, zakonskim, regulativnim i tehničkim okvirom i omogućavanja integracije energetskeg sistema. Geografski prostor pokriven takvom regionalnom saradnjom obuhvatiće geografske zone predviđene u poglavlju četiri (4) energetskeg ugovora za Jugoistočnu Evropu.

2. Regulator je dužan da sarađuje sa regulatornim odborom energetske zajednice, regionalnim regulatornim organima i operaterima sistema prenosa, kako bi obezbedio usaglašenost regulatornih okvira regiona, u cilju stvaranja konkurentnog unutrašnjeg energetskeg tržišta.

3. Regulator je dužan da sarađuje sa regionalnim regulatornim organima u cilju obezbeđivanja regulatornom odboru energetske zajednice, kao i međusobnog obezbeđivanja, podataka koji su neophodni za ispunjavanje svojih obaveza koje proizilaze iz merodavnog evropskog i domaćeg prava. Takođe, regulator je dužan da uloži napore kako bi obezbedio da se, prilikom razmene podataka između strana, zadrži isti nivo poverljivosti.

4. Regulator je dužan da sarađuje na regionalnom nivou, u cilju:

4.1. davanja podsticaja stvaranju uslova za rad kako bi se omogućila optimalna kontrola mreže, promovisala uzajamna razmena električne energije i gasa i raspodelili prekograničnih kapaciteta na regionalnom nivou, uključujući nove kapacitete uzajamnog priključka, koji omogućavaju razvoj delotvorne konkurencije i boljih usluga snabdevanja, bez diskriminisanja preduzeća za snabdevanje od strane zemalja potpisnica Energetske zajednice;

4.2. koordinisanja razvoja svih mrežnih kodova za operatere prenosnog sistema i druge strane na tržištu; i

4.3. koordinisanja izrade pravilnika kojima se uređuje kontrola opterećenja.

5. Regulator može da sklapa sporazume o saradnji sa regulatornim organima u regionu, u cilju jačanja saradnje između regulatora.

POGLAVLJE III DUŽNOSTI I NADLEŽNOSTI REGULATORA

Član 15

Dužnosti i odgovornosti regulatora

1. Za ispunjavanje svoje dužnosti, regulator ima autoritet i sledeće odgovornosti:

1.1. da usvoji u zakonskom roku metodologije koje se koriste za obračunavanje ili utvrđivanje uslova i kriterijuma za:

1.1.1. priključenje i pristup nacionalnoj mreži, uključujući i tarife za prenos i distribuciju, kao i odgovarajuće metodologije;

1.1.2. obezbeđivanje usluga balansiranja koja će se izvršiti na ekonomski najpovoljniji način kao i pružanje odgovarajućih stimulativnih mera za balansiranje

nabavke i predaje od korisnika mreže. Usluge balansiranja će se pružiti na pravedan i ne diskriminatorni način i treba da se zasnivaju na objektivnim kriterijumima;

1.1.3. priključenje i pristup pograničnoj infrastrukturi, uključujući i procedure za obezbeđivanje kapaciteta i upravljanje kongestijom;

1.1.4. objavljivanje metodologija ili uslova i kriterijuma koji se referišu stavu 1.1;

1.1.5. uspostavljanje obaveze javnih usluga u licenciraju bilo kojeg snabdevača, obavezujući tog snabdevača da snabdeva porodične potrošače i manje potrošače sa električnom energijom određenog kvaliteta pod regulisanim uslovima.

1.2. staranje za transparentno i ne diskriminatorno funkcionisanje tržišta energije, bazirajući se na načelima slobodnog tržišta, što se tiče konkurentnih aktivnosti i regulisanih aktivnosti;

1.3. nadgledanje i poboljšavanje bezbednosti u snabdevanju električnom, toplotnom energijom i prirodnim gasom, uključujući i obezbeđivanje održavanja i izgradnje potrebnih kapaciteta generisanja, prenošenja i distribucije, kapaciteta za skladištenje i kapaciteta interkonekcije;

1.4. da obezbedi da se energetske aktivnosti odvijaju transparentno i ne diskriminatorni način, što su objekt obaveza javnih usluga, kao i da obezbedi ne diskriminatorni pristup sistemu prenošenja, distribucije i interkonekcije;

1.5. obezbeđivanje da uređene tarife za aktivnosti energije budu opravdane i uspostavljene na osnovu prilagođene tarifne metodologije, proste i lake, uključujući i obezbeđivanje tarifa za sisteme prenošenja i distribucije, adekvatne za omogućavanje izvršenja neophodnih investicija u sistemima, kako bi ove investicije garantovale održivost sistema;

1.6. nadgledanje i sprečavanje zloupotreba dominantnih pozicija i ne konkurentne prakse preduzeća za energiju i preduzimaje odgovarajućih mera u skladu sa ovim zakonom kao i drugim odgovarajućim zakonima;

1.7. da obezbedi da potrošači imaju pravo da priključe svoje objekte u energetske sisteme i da se snabdevaju energijom;

1.8. da obezbedi zaštitu potrošača i licenciranih adekvatnim pravilima za rešavanje sporova;

1.9. da obezbedi da se interesi između potrošača i energetskih preduzeća adekvatno balansiraju i da se štite ugroženi potrošači;

1.10. da postupi u skladu sa relevantnim odlukama sa pravno obavezujućim efektom stvorenih institucija u energetskoj zajednici, u slučajevima kada su te institucije pod mandatom da donose takve odluke sa pravno obavezujućim efektom;

1.11. promocija domaćeg konkurentnog tržišta energije, obezbeđujući efektivno otvaranje tržišta za sve potrošače i snabdevače i stvaranje neophodnih uslova za efektivno i održivo funkcionisanje energetskih mreža, uzimajući u obzir dugoročne ciljeve sektora,

koji se odnose na regulatorne autoritete u sektoru energije ugovornih strana energetske zajednice;

1.12. da razvije konkurentna i funkcionalna tržišta unutar Kosova, kao dela energetske zajednice;

1.13. da eliminiše ograničenja trgovine prirodnim gasom i električne energije pored nacionalnih granica Kosova, uključujući i razvoj odgovarajućih prekograničnih prenosnih kapaciteta da se ispuni potražnja i poboljša integracija nacionalnih tržišta, koje mogu olakšati protok prirodnog gasa i električne energije u celoj energetske zajednici;

1.14. da pomogne na najefikasniji način da se obezbedi razvoja sigurnih, pouzdanih, efikasnih i ne diskriminatornih sistema, koji su orijentisani ka potrošaču i da promoviše sistem na adekvatan način, u skladu sa opštim ciljevima energetske politike, energetske efikasnosti i integracije velikih i malih postrojenja proizvodnje iz obnovljivih izvora energije i distribuirana proizvodnja i u mreži transmisije kao i u distribuciji;

1.15. da olakša pristup mreži novim proizvodnim kapacitetima, posebno uklanjajući barijere koje bi mogle onemogućiti pristup tržištu novim stranama iz obnovljivih izvora energije;

1.16. da obezbedi da operateri sistema i korisnici sistema uživaju odgovarajuće podsticajne mere kako u dugoročnom tako i u kratkoročnom pogledu, u cilju povećanja efikasnosti sistema i omogućavanja integracije tržišta;

1.17. da obezbedi da potrošači imaju korist od efikasnog funkcionisanja njihovog nacionalnog tržišta, od promovisanja efektivne konkurencije i pružanja pomoći da se obezbedi zaštita potrošača;

1.18. da pomogne u dostizanju visokih standarda javne usluge, doprinoseći zaštiti ugroženih potrošača i usklađivanju podataka neophodnih za proces promene snabdevača od strane potrošača.

2. Tokom sprovođenja odgovornosti utvrđenih u stavu 1. ovog člana, regulator, takođe uzima obzir:

2.1. sprovođenje potrebnih mera za ojačavanje socijalne i ekonomske kohezije na celom Kosovu;

2.2. postepeno poboljšanje standarda za zaštitu životne sredine na Kosovu; i

2.3. čuvanje poverljivih informacija, utvrđenih ovim zakonom i Zakonom o pristupu javnim dokumentima.

3. Ukoliko ciljevi univerzalne usluge ne mogu se na drugi način postignuti u tržišnim uslovima, regulator može regulisati cene krajnje potrošnje, pod uslovom da budu u skladu sa uslovima utvrđenim u stv. 4 i 8 ovog člana.

4. U slučajevima kada regulator reguliše cenu električne energije za krajnje potrošače, on mora dati detaljno objašnjenje i obrazloženje, povezujući takvo regulisanje sa vanrednim okolnostima

na tržištu električne energije, kao i dajući neophodno obrazloženje za očuvanje regulisanja cene krajne potrošnje, kao obaveza javne usluge koja je u skladu sa uslovima ovog člana. U takvim slučajevima, regulator preduzima sledeće mere:

- 4.1. obezbeđuje da razne kategorije potrošača nemaju korist od istog tretiranja i zaštite, kao i da regulisanje cene krajne potrošnje bude na raspolaganju samo kako bi se obezbedilo pružanje univerzalne usluge za porodične potrošače i potrošače koji uživaju pravo univerzalne usluge;
  - 4.2. obezbeđuje da cene električne energije koje podležu regulisanju cena u cilju pružanja univerzalne usluge odražavaju troškove. Odražavanje cene treba da pokrije realne troškove snabdevanja električnom energijom, uključujući troškove generisanja, kratkoročne marginalne troškove, odražavajući puni portfelj generisanja, neophodne investicije, odgovarajući stepen povratka, troškove uvoza, troškove usluga snabdevanja, kao i loše dugove;
  - 4.3. u svojoj odluci za uređenje cena za krajne potrošače, regulator određuje krajni datum za uklanjanje regulacije cena za krajne potrošače, kao i plan delovanja za obavljanje toga, pokazujući jasno privremenu prirodu regulisanja cena za krajne korisnike;
  - 4.4. vrši godišnje ponovno razmatranje metodologija i usvojenog nivoa cena za krajne potrošače, kao i razmatra neophodnu potrebu regulisanja cena za određene kategorije potrošača, na osnovu cilja sprovedljive javne usluge. Ova ponovna razmatranja se dostavljaju sekretarijatu energetske zajednice, koji na osnovu analize regionalnog tržišta, može da predloži i druge mere za uklanjanje regulacije cena za određene kategorije potrošača;
  - 4.5. obezbeđuje usklađenost operatera sistema transmisije i distribucije i kad god je relevantno, vlasnika sistema, kao i svih drugih preduzeća prirodnog gasa i električne energije, sa njihovim obavezama prema ovom zakonu, Zakonu o energiji, Zakonu o električnoj energiji i Zakonu o prirodnom gasu, uključujući odredbe koje se odnose na prekogranična pitanja.
5. Energetska preduzeća koja je licencirao regulator treba da podnesu zahtev Autoritetu Kosova za konkurenciju u skladu sa Zakonom o konkurenciji, u vezi odluka o spajanju preduzeća ili bilo koju drugu izmenu kontrole nad licenciranim preduzećima. U tim slučajevima, Autoritet Kosova za konkurenciju uzima u obzir mišljenje regulatora.

6. Energetska preduzeća licencirana od strane regulatora moraju aplicirati za:

- 6.1. usvajanje svakog predloga za otuđivanje kapitalne opreme i prava na nepokretnu imovinu koja se koristi za obavljanje licenciranih aktivnosti;
- 6.2. izdavanje potvrde o poreklu; i
- 6.3. svaku izmenu u glavnoj poslovnoj delatnosti licenciranih preduzeća.

7. Takođe, regulator je dužan da obezbedi:

- 7.1. da su uslovi, rokovi i tarife za priključenje novih proizvođača električne energije ili toplotne energije objektivni, transparentni i ne diskriminatorni, da pokrivaju sve opravdane

troškove preduzeća sa regulisanom tarifom, kao i da uzme u obzir troškove i koristi obnovljivih izvora energije, novih tehnologija, generisanja u distribuciji i mogućnosti koje su stvorene zajedničkom proizvodnjom električne i toplotne energije;

7.2. da operater sistema transmisije i operater sistema distribucije ispuni svoje obaveze;

7.3. stvaranje i održavanje konkurentnog tržišta, tamo gde je moguće, kao i da spreči i kazni protiv konkurentna dela, u saradnji sa Autoritetom Kosova za konkurenciju;

7.4. uspostavi i sprovođenju, putem odgovarajućih licenci, mehanizama za tretiranje kongestije kapaciteta u sistemima električne energije i prirodnog gasa;

7.5. pravedne i ne diskriminatorne procedure za upravljanje i podelu kapaciteta interkonekcije;

7.6. da se svi aktuelni i potencijalni korisnici sistema konsultuju na otvoren i transparentan način o desetogodišnjem (10) razvojnom planu sistema, koji je dostavljen od strane Operatera sistema transmisije, pod uslovom da sva lica ili preduzeća koja tvrde da su potencijalni korisnici sistema od kojih se može zahtevati da argumentiraju svoje tvrdnje i da regulator objavi rezultate procesa konsultacije, posebno o mogućim potrebama za investicije.

8. Regulator će razmotriti da li desetogodišnji (10) razvojni plan sistema, dostavljen od strane Operatera sistema transmisije, pokriva sve potrebe za investicije, identifikovane tokom procesa konsultacije i može zahtevati od Operatera sistema transmisije da izmeni desetogodišnji (10) razvojni plan sistema.

9. Regulator će nadgledati i ocenjivati implementaciju desetogodišnjeg (10) razvojnog plana sistema.

10. U okolnostima u kojima Operater sistema transmisije ne vrši određenu investiciju, osim iz razloga koji prevazilaze njihovu kontrolu, koji je prema desetogodišnjem (10) razvojnom planu sistema trebao da se izvrši u roku od tri (3) godine, regulator preuzima najmanje jednu od sledećih mera kako bi se osiguralo da je navedena investicija izvršena i ukoliko je ova investicija još uvek relevantna uprkos desetogodišnjeg (10) razvojnog plana sistema:

10.1. da traži od Operatera sistema transmisije da izvrši takvu investiciju;

10.2. da sprovode proceduru propisanu članom 44. ovog zakona; ili

10.3. da obaveže Operatera sistema transmisije da prihvati povećanje kapitala za finansiranje neophodnih investicija i omogući nezavisnim investitorima da učestvuju sa kapitalom.

11. U slučajevima kada regulator iskoristio svoja ovlašćenja u skladu sa članom 10. stav 2 ovog Zakona, on može da obaveže Operatera sistema transmisije da se složi o jednoj od sledećih tačaka:

11.1. da finansiranje izvrši treća strana;

11.2. da građevinske radove obavi treća strana;

11.3. da sam izgradi nove navedene asete;

11.4. da sam operiše sa novim asetima.

12. Operater sistema transmisije pružiće investitorima u novim investicijama u sistemu transmisije sve neophodne informacije za realizaciju investicije, povezaće nove asete u sistem transmisije i u celini, uradiće sve što je u njegovoj moći kako bi omogućio implementaciju investicionog projekta.

13. Relevantni finansijski aranžmani koji proističu od preduzetih mera u skladu sa stavovima 10, 11 i 12 ovog člana, podleći će usvajanju od strane regulatora.

14. U slučajevima kada je regulator iskoristio svoja ovlašćenja u skladu sa članom 10 stav 2 ovog zakona, relevantne tarifne odluke će pokriti troškove za navedene investicije.

15. Nadgledanje tehničke saradnje između energetske zajednice i operatera sistema transmisije iz trećih zemljama.

Član 16

Nadgledanje tržišta i mere za podsticanje konkurentnosti

1. Regulator dužan je da nadgleda funkcionisanje tržišta električne i toplotne energije i prirodnog gasa, kako bi obezbedio efikasno funkcionisanje tih tržišta, kao i da identifikuje popravne mere koje bi mogle biti potrebne. Nadgledanje obuhvata:

1.1. nadgledanje nivoa transparentnosti, uključujući veleprodajne cene, kao i rad Operatera sistema prenosa, uključujući i pogled na uslove pristupa koje nude, kao i obračun raspoloživih kapaciteta;

1.2. primene pravila o upravljanju i raspodeli kapaciteta uzajamnog priključka, u saradnji sa regulatornim organima onih zemalja koje imaju povezane sisteme sa Kosovom;

1.3. mehanizama za tretiranje kapaciteta opterećenja u energetsom sistemu na Kosovu, uključujući uzajamnu interkonekciju. U tom smislu, operateri sistema prenosa ili tržištem, dužni su da Regulatoru dostave svoje pravilnike o kontroli opterećenja, uključujući raspodelu kapaciteta. Regulator može da zatraži izmenu tih pravilnika;

1.4. vreme koje je potrebno operaterima sistema prenosa i distribucije da obave priključenje i popravku;

1.5. blagovremeno objavljivanje odgovarajućih podataka od strane Operatera sistema prenosa i distribucije u pogledu interkonektora, korišćenja sistema i raspodele kapaciteta zainteresovanim stranama, uzimajući u obzir potrebu da se neobrađeni podaci tretiraju kao poslovno poverljivi;

1.6. delotvorno poravnanje računa, prema ovom zakonu, kako bi se obezbedilo da ne postoje preklapajuće subvencije između proizvodne delatnosti, prenosa, distribucije i snabdevanja;

1.7. primenu pravila, uslova i tarifa za priključivanje novih proizvođača električne i termalne

energije da bi se potvrdilo da su isti objektivni, transparentni i ne diskriminacioni, posebno uzimajući u obzir troškove i koristi upotrebe različitih obnovljivih izvora energije i novih tehnologija, distribuirane proizvodnje i kombinovane proizvodnje termalne i električne energije, biogasa, biogoriva iz biomasa;

1.8. meru do koje Operateri sistema prenosa i distribucije izvršavaju svoje odgovornosti prema ovom zakonu, njihovim licencama i drugim važećim zakonima, norme i pravilnika, da ne bi postajala diskriminacija između korisnika sistema u pogledu prava ili obaveza za pristup sistemu;

1.9. nivo i delotvornost otvaranja tržišta i konkurencije na nivou veleprodaje i maloprodaje, uključujući isporuku cenu električne energije, cene za potrošače domaćinstva, uključujući sisteme za plaćanje unapred, tarife za promenu snabdevača, stopu isključivanja, naplatu za vršenje usluga održavanja, kao i žalbe potrošača domaćinstava, kao i svako narušavanje ili ograničavanje konkurencije, uključujući dostavljanje svih bitnih podataka, kao i otvaranje bitnih predmeta pred Autoritetom Kosova za konkurenciju;

1.10. praćenje celokupnog učinka sistema, na osnovu definisanih ciljeva. Takođe, može obuhvatiti informacije o prosečnom učinku mreže i shvatanje mrežnih tendencija, određenih regiona, nivoa napona i uticaja generatora na distribuciju. Regulator pokreće nezavisno praćenje učinka sistema potrebno da se obezbedi da licencirani poduhvati za proizvodnju električne energije u potpunosti obavljaju svoje statutarne i obaveze koje proizilaze iz licence, a u slučajevima u kojima je neophodno i nakon javnih konsultacija, može nametnuti zahteve u domenu praćenja i izveštavanja i/ili standarde učinka u vezi sa sigurnošću i kvalitetom snabdevanja energijom u bilo kom poduhvatu;

1.11. pojavu restriktivnih praksi sklapanja ugovora, uključujući klauzule o isključivosti koje mogu sprečiti velike potrošače koji nisu domaćinstva da istovremeno sklapaju ugovore sa više od jednim snabdevačem ili da spreče takvu mogućnost i obaveštava Autoritet Kosova za konkurenciju o takvoj praksi, kad god je to moguće;

1.12. obezbeđenje saglasnosti operatera sistema prenosa i operatera sistema distribucije, kao i delotvorno razdvajanje integrisanih energetskih preduzeća, u skladu sa ovim zakonom, Zakonom o energetici, Zakonom o električnoj energiji, Zakonom o prirodnom gasu i svakim drugim važećim zakonom. Regulator treba da preduzme sve odgovarajuće mere za sprovođenje odgovarajućih programa u pogledu poštovanja uslova i razdvajanja.

2. Regulator objavljuje godišnji izveštaj, odvojeno ili kao deo drugog izveštaja, u kome je naveden rezultat rada praćenja u skladu sa stavom 1 ovog člana. Nivo delotvornosti i otvaranja tržišta i konkurencije na nivou prodaje na veliko i malo u skladu sa stavom 1.9. ovog člana opisuje se u posebnom godišnjem izveštaju.

3. Regulator preduzima one mere koje smatra neophodnim da:

3.1. obaveže Operatere sistema prenosa ili distribucije da prilagode uslove i kriterijume za korisnike, uključujući tarife i metodologiju, a kako bi obezbedili da su isti proporcionalni i da se sprovede na ne diskriminacioni način;

3.2. spreči zloupotrebu dominantnog položaja ili zaključivanje ili pokušaj zaključivanja sporazuma nosioca licence koji ima za cilj ili za dejstvo ograničavanje ili narušavanje konkurencije;

- 3.3. spreči ili otkloni okolnosti koje prete mogućnosti bilo kog nosioca licence da ispuni svoje obaveze javne usluge; i
  - 3.4. spreči ili otkloni preklapajuće subvencije između licenciranih delatnosti; i
  - 3.5. da se poštuje ugovorna sloboda u smislu prekida ugovora o snabdevanju, kao i što se tiče dugoročnih ugovora, pod uslovom da isti budu u skladu sa zakonodavstvom energetske zajednice.
4. Svaka mera koju regulator preduzme u skladu sa stavom 3. ovog člana, mora biti u skladu sa odredbama ovog zakona i Zakona o energetici i Zakona o konkurenciji.

Član 17 **Rešavanje sporova**

1. Regulator propisuje procedure za rešavanje sporova u energetsom sektoru, uključujući i pritužbe:
  - 1.1. potrošača na nosioce licenci u vezi sa pruženim uslugama;
  - 1.2. nosioca licence na drugog nosioca licence u vezi sa učinkom licencirane delatnosti;
  - 1.3. u pogledu pristupa treće strane sistemima prenosa ili distribucije električne i toplotne energije ili prirodnog gasa i transmisije, kao i prekograničnog protoka električne energije ili prirodnog gasa.
2. Postupak razmatranja i rešavanja pritužbi krajnjih potrošača mora biti transparentan. Postupak za pritužbe potrošača omogućava pravično i brzo rešavanje sporova, uz odgovarajuće obezbeđenje povraćaja troškova i odgovarajuće naknade. Pravilnik o rešavanju sporova se primenjuje bez štete po prava stranaka da upražnjavaju svako pravo na žalbu koja su im na raspolaganju na osnovu merodavnog prava na Kosovu.
3. Regulator donosi odluku u roku od dva (2) meseca od prijema pritužbe. Taj rok se može produžiti za dodatna dva meseca kada se traže dodatni podaci od regulatornih organa. Produženi rok se može dodatno produžiti uz saglasnost podnosioca pritužbe.
4. Odluka regulatora je sprovodiva, izuzev ukoliko se nakon žalbe odbije.
5. Postupak za rešavanje sporova donosi i objavljuje regulator.

Član 18 **Javni registri**

1. Regulator vodi javni registar:
  - 1.1. svih izdatih licenci, zajedno sa podacima o tim licencama;
  - 1.2. svih izdatih potvrda o poreklu, zajedno sa podacima o nosiocu, kvalifikovanom

proizvođaču, količini električne energije koja ulazi u mrežu, kao i o periodu i mestu proizvodnje;

1.3. svih dozvola izdatih za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta, zajedno sa podacima o istom; i

1.4. drugu evidenciju koja je neophodna za redovan rad regulatora.

2. Postupci za vođenje javnog registra i podaci koji se evidentiraju utvrđuju se pravilnikom koji donosi regulator.

POGLAVLJE IV FINANSIRANJE REGULATORA

Član 19 Izvori finansija

Prihodi koje prikupi regulator od licenci i drugih delatnosti, kako je predviđeno članom 24 ovog zakona, namenski su prihod regulator. Osim toga, regulator, u svrhu vršenja svojih odgovornosti, prema uslovima zakona, može koristiti budžetska sredstva koja su mu dodeljena u skladu sa članom 23 ovog zakona.

Član 20 Postupak finansijskog upravljanja

Unutrašnje finansijsko upravljanje regulator treba vršiti u skladu sa Zakonom o upravljanju javnim finansijama i odgovornosti.

Član 21 Korišćenje sredstava

1. Regulator koristi sredstva fonda koja su na raspolaganju, u skladu sa članom 20 ovog zakona, koristi na efikasan i opravdan način i to:

1.1. za finansiranje delatnosti regulatora i uprave, uključujući troškove rada, plate i dnevnice članova odbora, zaposlenih i osoblja, troškove studiranja, analiza, ocena i istraživanja eksperata u vezi sa funkcijama regulatora u skladu sa ovim zakonom;

1.2. kapitalni troškovi za razvoj materijalnih dobara; i

1.3. isplate zakonskih dugovanja koja su nastala kao rezultat vršenja funkcija i dužnosti regulatora, u skladu sa ovim zakonom ili pravilima.

2. Ministarstvo može da zatraži reviziju računa i finansijskih delatnosti regulatora, u skladu zakonima na snazi.

Član 22 **Godišnji budžet**

1. Regulator će imati posebnu raspodelu budžeta finansiranu iz sopstvenih prihoda kako je utvrđeno u čl. 19 i 20 ovog zakona i imaće punu nezavisnost u sprovođenju svog budžeta.
2. Regulator će predložiti i dostaviti budžet u skladu sa Zakonom o upravljanju javnim finansijama i odgovornosti.
3. Regulator priprema svoj godišnji budžet na osnovu relevantnih dokumenata planiranja i ovaj budžet obuhvata:
  - 3.1. očekivane troškove programa rada koji su navedeni u relevantnim dokumentima planiranja;
  - 3.2. detaljnu procenu troškova, koje očekuje da snosi tokom godine;
  - 3.3. procenu prihoda koje očekuje da inkasira tokom godine;
  - 3.4. procenu potreba za adekvatne ljudske resurse i finansijske potrebe dovoljne za funkcionisanje;
  - 3.5. procenu iznosa zahtevanih fondova, ukoliko je potrebno, iz budžeta Republike Kosova za tu godinu;
4. Tokom pripreme budžeta za korišćenje svojih namenjenih prihoda i nekog traženog izdvajanja budžeta, Regulator će postupiti što efikasnije za obavljanje odgovornosti i zadataka prema ovim zakonom i drugim zakonima koji su na snazi;
5. Ukoliko se proceni da su namenjeni prihodi regulatora nedovoljni za pokrivanje ukupnih troškova zahtevanih za efikasno izvršavanje obaveza, regulator može da traži dodatno budžetsko izdvajanje za pokrivanje manjka, u skladu sa odredbama Zakona o upravljanju javnim finansijama i odgovornosti.

POGLAVLJE V **TAKSE**

Član 23 **Vrste taksi**

1. Regulator naplaćuje taksu za:
  - 1.1. izmenu i dopunu licence kao i druge prijave za licencu;
  - 1.2. izdavanje prve i godišnje licence;
  - 1.3. izdavanje potvrde o poreklu;

- 1.4. rešavanje upravnih sporova, pod uslovom da se nijedna takva taksa ne naplaćuje u postupku za rešavanje sporova koji obuhvataju potrošače domaćinstva, pod uslovom da nijedna taksa koja je naplaćena drugim strankama nije veća od stvarnih neposrednih troškova koje je regulator imao za sprovođenje upravnog postupka za rešavanje spora za takve stranke;
  - 1.5. razmatranje prijava;
  - 1.6. pregled/revizija zahteva za ovlašćenje i licenciranje.
2. U skladu sa Zakonom o upravljanju javnim finansijama i odgovornosti, sve takse koje su navedene u stavu 1 ovog člana su namenski prihod regulatora.
  3. Prikupljene takse na osnovu stava 2 ovog člana, koje prevazilaze predviđanja regulatora, prelivaju se u državni budžet.
  4. Regulator priprema i objavljuje podatke o svim trenutno važećim taksama.

Član 24 **Plaćanje taksi**

1. Takse za razmatranje prijava plaćaju se u vreme podnošenja prijave.
2. Taksa za licencu obuhvata:
  - 2.1. početnu taksu za izdavanje ili izmenu licence, troškove za pripremu licence i za vršenje regulatorne delatnosti do kraja kalendarske godine; i
  - 2.2. godišnju taksu za vršenje licenciranih delatnosti za svaku narednu godinu.
3. Godišnju taksu plaća nosilac licence na početku svake kalendarske godine ili u mesečnim ratama prema dogovoru između regulatora i nosioca licence.
4. Taksa za izdavanje potvrde o poreklu plaća se za svaku izdatu potvrdu.
5. Izuzev godišnje takse, takse koje se naplaćuju u skladu sa ovim članom obračunavaju se u skladu sa posebnim administrativnim troškovima opravdano nastalim u obradi predmeta na koji se taksa odnosi.
6. Godišnja taksa se određuje na način koji omogućava finansijsku samoodrživost, delotvoran i isplativ rad regulatora, u cilju dostizanja odgovarajućih ciljeva sa regulatornim organima, koji rade u sličnim uslovima i ni u kom slučaju ne prelaze iznos od dva procenta (2%) bruto zarade energetske preduzeća od kojih se naplaćuje taksa.
7. Procedure i rokovi za uplatu takse utvrđuju se pravilnicima koje priprema i objavljuje regulator. Regulator obezbeđuje da sve takve takse koje je ista primila budu uplaćene na račun namenskog prihoda regulator, otvorenog u skladu sa Pravilnikom o finansijskom upravljanju i kontroli i u skladu sa Zakonom o upravljanju javnim finansijama i odgovornosti.

POGLAVLJE VI UPRAVNI POSTUPAK

Član 25 Sednice odbora

1. Sednice odbora regulatora saziva predsedavajući. U odsustvu, za vreme odmora, za sazivanje sednica, predsedavajući može da odredi jednog od članova odbora.
2. Kvorum za sednice odbora čini najmanje tri (3) člana. Sednice odbora mogu se održati ukoliko postoji kvorum, nezavisno od toga da li su jedan ili dva člana odbora odsutni.
3. Predsedavajući predlaže dnevni red za sednice odbora i dostavlja članovima najmanje pet (5) radnih dana pre održavanja sednice.
4. Sednice odbora su obično otvorene za javnost. Odbor može odlučiti da sednicu ili raspravu zatvori povodom određene tačke dnevnog reda. Takva odluka mora se zasnivati na pravilima koja definišu okolnosti pod kojima sednica može biti zatvorena.
5. Odluke se usvajaju kada je prisutno najmanje dve trećine članova odbora. Odbor usvaja odluke sa najmanje tri (3) glasa za članova.
6. Svaki član odbora ima jednaka prava i obaveze da u potpunosti učestvuje na sednicama. Ovo pravo obuhvata ali se ne ograničava samo na pravo na pokretanje odluke, glasanja o svim predloženim odlukama, kao i pravo na ravnopravno učešće u raspravi sa ostalim članovima.
7. Donete odluke odbora registruju se u pismenoj formi u zapisnicima i objavljuju se, osim odluka koje se donose na zatvorenim sednicama i smatraju se poverljivim.
8. Odluke odbora odmah postaju pravosnažne i ne mogu biti predmet nikakve revizije, izuzev pred sudom.
9. Odluke odbora se propisno obrazlažu i pravdaju kako bi sudska revizija bila moguća i objavljuju se, uz istovremeno čuvanje poverljivosti poslovno osetljivih podataka.
10. Odbor se sastaje najmanje deset (10) puta godišnje;
11. Kada je mesto predsedavajućeg upražnjeno, u skladu sa članom 5 stv. 2 i 3 ovog zakona, do imenovanja novog, dužnosti predsedavajućeg obavlja najstariji član odbora. Za potrebe ovog stava, najstarijim članom smatra se član koji ima najduže iskustvo na mestu člana odbora.

Član 26 Podzakonska akta

1. Upraznjavajući svoja ovlašćenja, dužnosti i odgovornosti, Regulator može doneti sledeća akta i odluke:
  - 1.1. opšta akta o uređivanju delatnosti u energetsom sektoru, kako je propisano ovim zakonom;

- 1.2 posebna akta, uključujući odluke o licencama, ovlašćenjima, tarifama, kao i odluke o rešavanju sporova u skladu sa ovim zakonom.
2. Opšta i pojedinačna akta regulatora donose se otvoreno i nezavisno od spoljnih političkih, industrijskih ili drugih uticaja. Opšta i pojedinačna akta donose se u pisanom obliku i sadrže objašnjenja o osnovu i razlogu donošenja i obavezujuća su za odgovarajuća energetska preduzeća i/ili odgovarajuće potrošače.
3. Akta koje donese regulator u skladu sa stavom 1. ovog člana, predmet su postupka administrativne revizije unutar regulatora. Nakon završenog postupka administrativne revizije, nijedna druga javna institucija, izuzev u slučaju sudske revizije pred nadležnim sudom na Kosovu, nema pravo da podnese žalbu niti da osporava takva akta, u skladu sa Zakonom o upravnom sukobu.
4. Opšta akta regulatora objavljuju se na zvaničnoj stranici regulatora u roku od deset (10) radnih dana od dana usvajanja.
5. Pojedinačna akta i druge odluke u vezi sa licencama i tarifama objavljuju se na zvaničnoj stranici regulatora u roku od trideset (30) dana od dana usvajanja i objavljuju se u biltenu regulatora. Bilten se objavljuje najmanje jednom u šest (6) meseci i postavlja na internet stranici regulatora.
6. Svaka odluka se donosi na slobodan način i nezavisno od svakog političkog ili javnog tela, ili svakog privatnog ili javnog preduzeća.
7. Odluke odbora stupaju na snagu odmah i ne mogu biti predmet revizije ili zabrane drugog javnog tela, izuzev sudske revizije.

Član 27

Konsultacije

1. Regulator vrši konsultacije oko pitanja koja imaju značajan uticaj na energetska tržišta, uključujući sva pitanja u vezi sa tarifama.
2. Svaka konsultacija regulatorna treba:
- 2.1. da se objavi u dnevnim novinama na teritoriji Kosova, kao i na zvaničnoj stranici regulatora;
  - 2.2. da identifikuje pitanja na koja se konsultacije odnose;
  - 2.3. da omogući svim zainteresovanim stranama da u roku od najmanje petnaest (15) dana od dana objavljivanja, pismeno odgovore;
3. U toku konsultacija regulator:
- 3.1 objavljuje predlog pravila, posebne projekte akata ili ostale predloge odluka;
  - 3.2. održava javnu konsultaciju tokom koje odgovarajuće energetska preduzeća dobija

moгуćnost da razmatra osnovi predlog o tarifama koje je objavio regulator i bilo kakav predlog zakona, posebni predlog akata ili predlog odluke, kao i priliku da predoči dokaze u korist sopstvenog predloga za određivanje tarife;

3.3. sastaje se sa licenciranim energetskim preduzećima, na njihov zahtev u cilju razmatranja predloga i odgovora;

3.4. nakon završetka procesa konsultacija, što je pre moguće, donosi konačnu odluku; i

3.5. objavljuje svako obrazloženje i svaki radni dokument.

POGLAVLJE VII LICENCE I UVERENJA

Član 28

Obaveza pribavljanja licence

1. Delatnosti u oblasti energetike vrše energetska preduzeća na osnovu licenci koje izdaje regulator.

2. Licence koje je izdao regulator traže se za obavljanje aktivnosti energije u Republici Kosovu. U zavisnosti od zahteva Zakona o električnoj energiji, Zakona o prirodnom gasu i Zakona o toplotnoj energiji, izdate licence mogu pokriti više od jedne dole navedene aktivnosti:

2.1. proizvodnja električne energije;

2.2. proizvodnju toplotne energije;

2.3. zajednička proizvodnja električne i toplotne energije;

2.4. prenos električne energije, uključujući rad sistema prenosa;

2.5. prenos prirodnog gasa;

2.6. distribucija električne energije, uključujući rad sistema distribucije;

2.7. zajemčeno snabdevanje električnom energijom na osnovu Zakona o električnoj energiji;

2.8. distribucija toplotne energije i prirodnog gasa;

2.9. skladištenje prirodnog gasa;

2.10. snabdevanje električnom i termalnom energijom ili prirodnim gasom, uključujući tranzit, uvoz i izvoz električne energije ili prirodnog gasa;

- 2.11. snabdevanje na veliko (trgovina) električnom energijom ili prirodnim gasom;
  - 2.12. rad tržišta električne energije ili prirodnog gasa;
  - 2.13. rad sistema prenosa ili distribucije prirodnog gasa.
3. Sve prijave za dobijanje licence i potkrepljujuća dokumentacija koja se ne smatra poverljivom stavlja se na raspolaganje javnosti posredstvom regulatora, u skladu sa pravilnikom o licenciranju, koji donosi regulator. Svaka licenca koja sadrži obavezu javne usluge objavljuje se i dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice.

Član 29

Delatnosti za koje nije potrebna licenca

1. Licenca nije potrebna za:

- 1.1. proizvodnju električne energije u postrojenju sa ukupnim kapacitetom od najviše pet (5) MW;
- 1.2. proizvodnju toplotne energije u toplanama za sopstvene potrebe ili sa kapacitetom od najviše jedna (1) MW;
- 1.3. proizvodnju električne energije za sopstvene potrebe, kada ni proizvodno postrojenje ni potrošači električne energije nisu povezani na sistem prenosa ili distribucije.

Član 30

Kriterijumi i uslovi licence

1. Licenca se izdaje samo energetskim preduzećima registrovanom po važećim zakonima na Kosovu koja:

- 1.1. poseduju tehničku i finansijsku sposobnost, materijalne i ljudske resurse, kao i organizacionu strukturu da zadovolje regulatorne uslove licence;
- 1.2. imaju imovinsko ili zakonsko pravo za korišćenje energetskih postrojenja koja se koriste za obavljanje delatnosti;
- 1.3. pruže dokaze da energetska postrojenja koja se koriste za obavljanje delatnosti ispunjavaju uslove za zaštitu zdravlja, sigurnosti i životne sredine;
- 1.4. ispunjavaju uslove solventnosti ili koja nisu u procesu likvidacije ili stečaja;
- 1.5. nije ukinuta licenca za istu vrstu delatnosti za period od pet (5) godina od datuma kada je podneta prijava.

2. Kriterijumi za izdavanje licence se nadovezuju do odgovarajuće mere koja je relevantna za predmetnu licencu, a odnose se na sledeće:

- 2.1. bezbednost sistema, instalacije i opreme za energiju;
  - 2.2. zaštita javnog zdravlja i bezbednosti;
  - 2.3. zaštita životne sredine;
  - 2.4. korišćenje zemljišta i lokacije;
  - 2.5. korišćenje javnog zemljišta;
  - 2.6. energetska efikasnost;
  - 2.7. karakteristike primarnih izvora energije;
  - 2.8. posebne karakteristike podnosioca prijave kao što su: tehničke, ekonomske i finansijske sposobnosti;
  - 2.9. ispunjenost ciljeva i standarda za energiju iz obnovljivih izvora, na osnovu energetske strategije;
  - 2.10. ispunjenje ciljeva i standarda za smanjenje emisije, na osnovu Energetske strategije; i
  - 2.11. promovisanje konkurentnog energetskog tržišta.
3. Licence mogu sadržati one uslove koje regulator smatra neophodnim za delatnosti koja će se obavljati i mogu obuhvatiti uslove u vezi sa:
- 3.1. tarifnom metodologijom, tarifama ili drugim uplatama za pružene usluge;
  - 3.2. svakom obavezom za pružanje univerzalne usluge, u skladu sa Zakonom o električnoj energiji;
  - 3.3. kvalitetom usluge ili snabdevanja;
  - 3.4. isključivanjem potrošača i drugim merama neophodnim za zaštitu interesa ugroženih potrošača;
  - 3.5. uslovima za pripremu i podnošenje obračunskih i drugih podataka;
  - 3.6. drugim uslovima za podnošenje izveštaja;
  - 3.7. razdvajanjem ili odvajanjem poslovnih delatnosti;
  - 3.8. ograničenjima za druge delatnosti koje mogu obavljati licencirana preduzeća;
  - 3.9. obavezama javne usluge koje važe za licencirana preduzeća.

Član 31

Sporazum o snabdevanju

Regulator obezbeđuje da svi potrošači imaju pravo da izaberu svog snabdevača, na osnovu sporazuma o snabdevanju, bez obzira na to kod kog je člana/ugovorne strane energetske zajednice, snabdevač registrovan, ukoliko snabdevač poštuje uslove trgovine i pravilnik o ravnoteži usluga, kako to definiše odgovorna institucija na Kosovu, u skladu sa zakonima na snazi. Sa tim u vezi, regulator preduzima sve neophodne mere kako bi obezbedio da upravni postupak ne diskriminiše preduzeća za snabdevanje koja su registrovana kod drugog člana/ugovorne strane energetske zajednice.

Član 32

Trajanje licence

1. Licenca se može izdati na period do četrdeset (40) godina.

2. Trajanje i valjanost licence određuje se na sledeći način:

2.1. za delatnosti proizvodnje električne, toplotne energije, ili kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije, prenos električne energije ili prirodnog gasa ili distribuciju električne, termalne energije ili prirodnog gasa ili skladištenje prirodnog gasa, uređuje se zavisno od životnog veka aktive koja se koristi za obavljanje odgovarajuće delatnosti sa trajanjem od najviše četrdeset (40) godina;

2.2. za delatnosti snabdevanja električnom i termalnom energijom, prirodnim gasom ili operatera organizovanog tržišta, u zavisnosti od finansijske situacije podnosioca prijave sa trajanjem od najviše dvadeset pet (25) godina;

2.3. za delatnosti Operatera sistema prenosa ili distribucije, ukoliko se iste obavljaju odvojeno od delatnosti prenosa odnosno distribucije, na osnovu životnog veka aktive koja se koristi za obavljanje određene delatnosti sa trajanjem od najviše trideset (30) godina;

2.4. za delatnosti zajemčenog snabdevanja električnom energijom po osnovu finansijskih mogućnosti podnosioca prijave sa trajanjem od najviše tri (3) godine, i

2.5. za delatnosti snabdevanja na veliko (trgovine) električne energije ili prirodnog gasa, kada su iste odvojeno licencirane, po osnovu finansijskih mogućnosti podnosioca zahteva, ali ne duže od pet (5) godina i ne kraće od jedne (1) godine.

3. Trajanje svake licence može se produžiti na period koji nije veći od relevantnog vremenskog perioda navedenog u stavu 2. ovog člana, pod uslovom da nosilac licence ispunjava sve svoje obaveze i uslove iz licence i da je podneo pismeni zahtev za produžetak iste. Zahtev za produženje licence se podnosi najkasnije šest (6) meseci pre isteka iste.

Član 33

Ograničavanje određenih vrsta licenci

Za distribuciju jedne od energija električne, termalne ili prirodnog gasa može postojati jedna ili više licenciranih teritorija.

Član 34

Postupak izdavanja licence

1. Procedura za dobijanje licence počinje dostavljanjem pismenog zahteva u regulatoru, sa celom odgovarajućom dokumentacijom, u skladu sa pravilima o licenciranju, koja su navedena u članu 38. ovog zakona.

2. U roku od šesdeset (60) kalendarskih dana od dana podnošenja kompletirane aplikacije, regulator treba da izda licencu, ili da odbije izdavanje licence sa obrazloženjem i takve odluke se objavljuju na zvaničnom sajtu regulatora.

3. U slučaju odbijanja licence prema stavu 2 ovog člana, podnosilac zahteva ne može podneti novi zahtev pre šesdeset (60) kalendarskih dana, ili ukoliko je primenljivo, od dana stupanja na snagu sudske odluke.

Član 35

Odbijanje izdavanja licence

1. Regulator odbija da izda licencu ukoliko:

1.1. energetska preduzeće ne zadovoljava zahteve, uslove, kriterijume ili pravila utvrđena u skladu sa ovim zakonom;

1.2. je energetska preduzeće izabrano da obavlja delatnost za koju se izdaje samo jedna licenca.

2. Energetska preduzeće koje ima licencu za prenos električne energije i prirodnog gasa, uključujući rad Operatora sistema prenosa, ne može da dobije licencu za proizvodnju ili snabdevanje električnom ili toplotnom energijom.

3. Energetska preduzeće koje ima licencu za Operatora sistema prenosa prirodnog gasa ne može da dobije licencu za proizvodnju ili snabdevanje prirodnim gasom.

4. Energetska preduzeće koje ima licencu za zajemčeno snabdevanje električnom energijom ne može da se prijavi niti da dobije licencu za proizvodnju ili rukovanje sistemom prenosa električne energije.

5. Ništa iz stava 4 ovog člana ne sprečava nosioca licence za zajemčeno snabdevanje da se prijavi za ili da dobije licencu za jednu ili obe sledeće delatnosti:

5.1. snabdevanje električnom energijom, pod uslovom da su odgovarajući računi razdvojeni;

5.2. Energetska preduzeće koje ima licencu za Operatora sistemom distribucije prirodnog gasa ne može da dobije licencu za nijednu drugu delatnost u vezi sa prirodnim gasom koja je predmet licenciranja na osnovu ovog zakona.

6. Regulator treba da obezbedi da su razlozi za odbijanje izdavanja licence objektivni i ne diskriminiraju te o istim obaveštava podnosioca zahteva. O razlozima obijanja treba obavestiti

Sekretarijat Energetske zajednice u svrhu informisanja.

Član 36

Izmena licence

1. U skladu sa pravilima i uslovima licenciranja iz člana 38 ovog zakona, regulator može izmeniti licencu:

1.1. na zahtev nosioca licence, ukoliko su nastupili opravdani razlozi za izmenu nakon što je licenca izdata; i

1.2. samoinicijativno, u okolnostima definisanim pravilima za izdavanje licence, kao što su: potreba za povećanje konkurencije, izmene u ostalim primenljivim zakonima, promene u obavezama javne usluge, opasnost po sigurnost u snabdevanju energijom, opasnost po nacionalnu bezbednost ili život i zdravlje građana ili zaštita životne sredine.

Član 37

Ukidanje i obustava licence

1. U skladu sa pravilima iz člana 39 ovog zakona, licenca se može ukinuti:

1.1. nakon isteka roka, uključujući moguće produžavanje;

1.2. na zahtev nosioca licence, pod uslovom da drugi nosilac licence preuzme obaveze nosioca licence ili da ukidanje licence ne ide na štetu potrošača;

1.3. kada regulator povuče licencu u skladu sa ovim zakonom.

2. Regulator može povući licencu ukoliko:

2.1. nosilac licence ne izvrši odnosno prekrši materijalne uslove ili obaveze predviđene licencom i ne otkloni povrede u roku koji određuje regulator;

2.2. ako je rad nosioca licence prestao izjavom o nesolventnosti ili likvidacijom pored toga, ovaj stav se ne primenjuje na proces reorganizacije koji je pod nadzorom suda ukoliko nosilac licence nastavi svoj rad tokom ovog procesa;

2.3. ako je nosilac licence dostavio lažne podatke koji su korišćeni kao osnov za izdavanje licence i ukoliko su ti podaci važni za propisno obavljanje licenciranih delatnosti.

3. Licenca se može ukinuti samo ukoliko regulator ustanovi da će obaveze nosioca licence, uključujući obaveze javnih usluga, na zadovoljavajući način, izvršiti drugi nosilac licence ili ukoliko, ukidanjem licence, potrošači ne gube.

4. Regulator može izvršiti prenos ukinute licence na drugog nosioca licence, pod uslovom da novi nosilac licence podnese zahtev i licenca mu se odobri.

5. Regulator može privremeno da obustavi licencu u situacijama kada se ta obustava

argumentuje. U tom slučaju se nosiocu licence daje razuman rok da ispravi svoje delo ili nedelo kao i ukoliko isti dokaže da je sposoban i spreman da to ispravi.

Član 38

Pravila i uslovi licenciranja

1. Regulator izrađuje, usvaja i objavljuje pravila koja određuju uslove predviđene u članu 30 stav 2 ovog zakona i propisuje rokove, uslove i procedure za izdavanje, izmenu, prenos, obustavu ili ukidanje licence, kao i prava i obaveze koje obuhvata licenca.

2. Prilikom usvajanja pravila licenciranja i izdavanja licenci, regulator uzima u obzir svaku politiku, uputstva i propise u vezi sa proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora.

Član 39

Uverenja

1. Regulator izrađuje i usvaja pravila, kriterijume i postupak za izdavanje uverenja energetskim preduzećima koja zadovoljavaju uslove razdvajanja, kao operaterima sistema prenosa.

2. Pre nego što određeno preduzeće dobije licencu kao operater sistema prenosa, regulator izdaje uverenje energetskom preduzeću, kadgod ono ispuni kriterijume razdvajanja i samostalnosti u donošenju odluka, kako je predviđeno za operatere sistema prenosa.

3. Operateri prenosnog sistema obaveštavaju regulatora o bilo kojim planiranim transakcijama koje mogu zahtevati ponovnu ocenu nivoa njihove usaglašenosti sa kriterijumima razdvajanja i nezavisnosti odlučivanja utvrđene za operatere prenosnog sistema Zakonom o električnoj energiji ili/i Zakonom o gasu.

4. Regulatorna kancelarija za energetiku neprekidno prati usaglašenost operatera prenosnog sistema sa kriterijumima za razdvajanje i nezavisnost odlučivanja, utvrđeni za operatere prenosnog sistema. Regulator pokreće postupak potvrđivanja kako bi se ta usaglašenost obezbedila:

4.1. nakon obaveštenja koje šalje operater sistema prenosa, u skladu sa stavom 3. ovog člana;

4.2. samoinicijativno, u situacijama kada je upoznat da planirana promena u pravima ili uticaju na vlasnicima ili operaterima prenosnog sistema može dovesti do povrede kriterijuma razdvajanja i nezavisnosti odlučivanja donete za operatere prenosnog sistema, ili u slučajevima u kojima regulator ima razlog da veruje da je do takve povrede moglo doći; ili

4.3. na opravdani zahtev sekretarijata energetske zajednice.

5. Regulator donosi odluku o izdavanju uverenja operateru sistema prenosa, u roku od četiri (4) meseca od dana kada primi obaveštenje od istog, ili od dana kada takav zahtev podnese sekretarijat energetske zajednice. Po isteku ovog roka, smatra se da je uverenje izdato.

6. Odluku donosi energetska regulatorna kancelarija tek nakon okončanja postupka utvrđenog odredbama ovog člana.

7. Regulator obaveštava sekretarijat energetske zajednice o izričitoj ili prećutnoj odluci da se izda uverenje operateru sistema prenosa, zajedno sa srodnim podacima u vezi sa odlukom.

8. U roku od dva (2) meseca od dobijanja mišljenja sekretarijata energetske zajednice, regulator, uzimajući u obzir dato mišljenje, usvaja svoju konačnu odluku o sertifikovanju operatera prenosnog sistema. Odluka regulatora i mišljenje sekretarijata energetske zajednice objavljuju se zajedno.

9. U situacijama u kojima konačna odluka odstupa od mišljenja sekretarijata energetske zajednice, regulator, zajedno sa datom odlukom, obezbeđuje i objavljuje obrazloženje sa razlikama i o tome obaveštava sekretarijat energetske zajednice.

10. Sekretarijat energetske zajednice i regulator mogu da traže od operatera sistema prenosa i preduzeća koja obavljaju delatnosti snabdevanja, svaki bitan podatak o izvršavanju dužnosti u skladu sa ovim članom.

11. Regulator i sekretarijat energetske zajednice čuvaju poverljivost osetljivih poslovnih podataka.

Član 40

Izdavanje uverenja u vezi sa trećim zemljama

1. Kada se od vlasnika ili operatera sistema prenosa, koji je pod kontrolom jednog ili više lica iz jedne ili više trećih zemalja, traži uverenje, regulatorni o tome obaveštava sekretarijat energetske zajednice. Takođe, regulator pravovremeno obaveštava sekretarijat energetske zajednice o okolnostima koje mogu dovesti do toga da jedno ili više lica iz jedne ili više trećih zemalja steke kontrolu nad sistemom prenosa ili operaterom sistema prenosa.

2. Operater sistema prenosa dužan je da obavesti regulatora o svim okolnostima koje mogu dovesti do toga da jedno ili više lica iz jedne ili više trećih zemalja stekne kontrolu nad sistemom prenosa ili operaterom sistema prenosa.

3. Postupak dobijanja sertifikata u vezi sa trećim zemljama primenjuje se u skladu sa zahtevima člana 39 ovog zakona imajući u vidu posebne zahteve predviđene ovim članom.

4. Regulator usvaja Nacrt odluku o certifikaciji operatera sistema transmisije u roku od četiri (4) meseca od datuma obaveštenja datog od strane operatera sistema transmisije. Regulator odbija da izda sertifikat ukoliko:

4.1. navedeni subjekat nije ispunio uslove u skladu sa ovim zakonom, članom 15. Zakona o prirodnom gasu i članom 11. Zakona o električnoj energiji;

4.2. izdavanje sertifikata ugrožava bezbednost snabdevanja energijom na Kosovu i energetske zajednice. Prilikom razmatranja ovog pitanja, regulator će uzeti u obzir:

4.2.1. prava i obaveze energetske zajednice prema trećoj zemlji, prema međunarodnom pravu, uključujući sve sporazume koje je zajednica zaključila sa jednim ili više trećih zemalja, koji tretiraju pitanja u vezi sa bezbednošću snabdevanja energijom;

4.2.2. prava i obaveze Republike Kosova u vezi sa trećim zemljama koje proističu iz postignutih sporazuma sa njima, dok su isti u skladu sa pravom energetske zajednice;

4.2.3. prava i obaveze koje proističu iz trgovinskih asocijacija ili sporazuma između Kosova i Evropske unije; i

4.2.4. činjenice i druge specifične okolnosti slučaja i navedene treće zemlje.

5. Regulator obaveštava sekretarijat energetske zajednice o svojoj odluci i dostavlja sve bitne podatke u vezi sa tom odlukom. Sekretarijat energetske zajednice razmatra zahtev u najkraćem roku po prijemu istog. u roku od dva (2) meseca od prijema zahteva, iznosi svoje mišljenje i dostavlja ga regulatoru. Prilikom davanja mišljenja, sekretarijat energetske zajednice može da traži stavove regulatora, Republike Kosova i drugih zainteresovanih strana. Ukoliko sekretarijat energetske zajednice traži, rok od dva (2) meseca se produžava za još dva (2) meseca. U slučaju da sekretarijat energetske zajednice ne da mišljenje, smatraće se da isti nije imao prigovor na odluku regulatora.

6. Kada se proceni da bi kontrola jednog ili više lica iz jedne ili više trećih zemalja mogla da ugrozi sigurnost u snabdevanju energijom Kosova, sekretarijat energetske zajednice treba da uzme u obzir:

6.1. posebne činjenice u vezi sa datim slučajem i trećom zemljom ili zemljama; i

6.2. prava i obaveze Kosova u vezi sa datom trećom zemljom ili zemljama, koje proizilaze iz međunarodnog prava, uključujući sporazume zaključene sa jednom ili više trećih zemalja, čiji je Republika Kosovo potpisnik, kao i bavi se pitanjima sigurnosti snabdevanja.

7. Regulator, u roku od dva (2) meseca od isteka roka iz stava 4 ovog člana, donosi svoju konačnu odluku o uverenju. Kada donosi svoju konačnu odluku, regulator propisno uzima u obzir, onoliko koliko je to moguće, mišljenje sekretarijata energetske zajednice. Regulator polaže pravo da odbije da izda sertifikat u slučajevima u kojima isto ugrožava bezbednost snabdevanja na Kosovu ili u bilo kojoj drugoj članici energetske zajednice ili pretil interesima javne bezbednosti na Kosovu.

8. Konačna odluka regulatora i mišljenje sekretarijata energetske zajednice objavljuju se zajedno. Kada se konačna odluka razlikuje od mišljenja sekretarijata energetske zajednice, regulator daje obrazloženje svoje odluke.

Član 41

Zatvoreni sistemi distribucije

1. Regulator usvaja pravila o delatnostima u oblasti distribucije, u okviru zatvorenog sistema, uzimajući u obzir da takav sistem radi kao izolovana grupa u okviru ograničenog geografskog prostora, u kome se obavljaju poslovno ili privredne delatnosti, izuzimajući potrošače domaćinstva.

2. Regulator može da operatera zatvorenog sistema distribucije oslobodi:

2.1. obaveze kupovine energije koja se koristi za pokrivanje gubitaka energije i popunjavanje rezervnih kapaciteta u sopstvenom sistemu, prema otvorenom, ne diskriminacionom i tržišno orijentisanom postupku;

- 2.2. obaveza po kojoj regulator, pre stupanja na snagu, odobrava cene, odnosno naknadu ili metodologiju po kojoj se obračunava cena.
3. U slučaju oslobađanja obaveza iz stava 2 ovog člana, postojeće cene, odnosno naknada ili metodologija po kojoj se obračunava cena, može se revidirati i prilagoditi metodologiji i cenama koje odobri regulator, nakon zahteva korisnika te mreže.
4. Regulator usvaja pravila za obavljanje delatnosti distribucije unutar zatvorenog sistema energije, u skladu sa odredbama Zakona o električnoj energiji.

POGLAVLJE VIII

BEZBEDNOST SNABDEVANJA KAO I IZGRADNJA NOVIH PROIZVODNIH KAPACITETA, SISTEMA GASA, DIREKTNIH LINIJA I GASOVODA

Član 42

Nadgledanje sigurnosti u snabdevanju

1. Regulator je odgovorn za nadgledanje i preduzimanje mera navedenih u ovom zakonu za promovisanje i unapređivanje kratkoročne i dugoročne sigurnosti u snabdevanju energijom.
2. Nadgledanje koje vrši regulator obuhvata:
- 2.1. ravnotežu snabdevanja i potražnje sektora energije, uključujući predviđenu ravnotežu u snabdevanju i potražnji za period od sledećih pet (5) godina;
  - 2.2. nivo buduće potražnje i očekivanih dodatnih kapaciteta proizvodnje i prenosa koji su u planu ili izgradnji u toku petogodišnjeg (5) perioda, uključujući prekogranični kapacitet povezanih sistema;
  - 2.3. bilanse energije prema Zakonu o energiji;
  - 2.4. predviđanje obezbeđenja energije, kao i snabdevanja električnom energijom za period između pet (5) i petnaest (15) godina od početka nadgledanja;
  - 2.5. predviđena ulaganja za sledećih pet (5) ili više kalendarskih godina na operatere sistema prenosa i drugih strana o kojima imaju saznanja, što se tiče obezbeđivanja kapaciteta prekograničnih povezanih mreža;
  - 2.6. dostignuti i očekivani nivoi bezbednosti sistema rada;
  - 2.7. kvalitet i nivo održavanja sistema; i
  - 2.8. mere za pokrivanje visoke potražnje i suočavanje sa nedostacima ili neuspesima jednog ili više snabdevača.
3. Regulator, svake dve (2) godine, najkasnije do 31. jula, priprema i objavljuje izveštaj u kome su sadržana opažanja iz nadgledanja sigurnosti u snabdevanju, kao i detalje o svim preduzetim ili predviđenim merama za rešavanje istog. Ovaj izveštaj se dostavlja sekretarijatu energetske

zajednice u svrhu informisanja.

Član 43

Postupak izdavanja dozvole za izgradnju novih kapaciteta

1. Izgradnja novih proizvodnih kapaciteta, novih sistema za prenos i distribuciju prirodnog gasa, uključujući povezane mreže, direktne linije električne energije, kao i direktne gasovode za prenos prirodnog gasa, vrši se u skladu sa postupkom izdavanja dozvole, kako je opisano ovim zakonom, osim u slučajevima kada stav 1 člana 44 ovog zakona izričito dozvoljena primena postupka javnog poziva.
2. Postupak izdavanja dozvole za izgradnju postrojenja iz stava 1. ovog člana vodi regulator, u skladu sa objektivnim, transparentnim i ne diskriminacionim uslovima. Uslovi za izdavanje takve dozvole su i sladi sa uslovima iz člana 30 ovog zakona u vezi sa izdavanjem licence.
3. Operater sistema prenosa obezbeđuje investitorima u nove kapacitete prenosa sve podatke neophodne za ulaganje, povezuje novu aktivu u transmisiji i uopšteno angažuje za olakšavanje realizacije investicionih projekata.
4. Regulator određuje poseban postupak za izdavanje dozvole za izgradnju malih generatora, decentralizovanih i/ili uključenih u distribuciju. Ti postupci se odnose na nove kapacitete mera energetske efikasnosti/kontrolu potražnje, uzimajući u obzir njihovu ograničenu veličinu i potencijalni uticaj na životnu sredinu. Postupak i uslovi se objavljuju u javnosti.
5. Ukoliko se zahtev za dozvolom odbije, regulator pismeno obaveštava podnosioca zahteva o odbijanju. Razlozi moraju biti objektivni, ne diskriminacioni, argumentovani, kao i proverljivi. Sekretarijat energetske zajednice se obaveštava o odbijanju i razlozima, u svrhu informisanja.

Član 44

Postupak javnog poziva za izgradnju novih kapaciteta

1. Vlada može ovlastiti pokretanje postupka za raspisivanje tendera za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta, ukoliko Regulatorni donese pismenu odluku o tome da postupak izdavanja dozvole, u skladu sa članom 43 ovog zakona, nije uspešno doveo do:
  - 1.1. izgradnje dovoljnih kapaciteta za proizvodnju električne energije, kako bi se obezbedila sigurnost u snabdevanju ili ispunili ciljevi zaštite životne sredine; ili
  - 1.2. ispunjenja ciljeva u vezi sa korišćenjem izvora obnovljive energije i/ili obezbeđivanja odgovarajuće efikasnosti;
2. Svaka odluka regulatora prema stavu 1 ovog člana donosi se u skladu sa obavezama Kosova prema Sporazumu energetske zajednice.
3. Postupak javnog poziva koji odobri Vlada prema stavu 1 ovog člana sprovodi međuministarski Upravni odbor javno-privatnog partnerstva, na osnovu Zakona o javno-privatnom partnerstvu. Regulator služi kao član po službenoj dužnosti u toku sprovođenju javnog poziva.
4. Sve procedure javnih poziva se projektuju na osnovu objektivnih, transparentnih i ne

diskriminacionih uslova i sprovode se u celosti u skladu sa važećim odredbama Zakona o javno-privatnom partnerstvu.

POGLAVLJE IX UREĐIVANJE TARIFA

Član 45 Uticaj troškova na cene snabdevanja

1. Prilikom utvrđivanja tarifa koje će se naplaćivati krajnjim potrošačima za snabdevanje energijom, energetska preduzeća je dužno da obezbedi da cena koju naplaćuje u svakom trenutku svakom krajnjem potrošaču za snabdevanje energijom bude ista kao i cena koju naplaćuje nosilac licence u to vreme svakom drugom krajnjem potrošaču za uporedivo snabdevanje energijom, bez obzira na to gde se nalazi krajnji potrošač ili gde boravi, a takva cena u celosti uzima u obzir troškove koje snosi nosilac licence za snabdevanje krajnjeg potrošača. U svrhu ovog stava, snabdevanje energijom se smatra uporedivim ukoliko:

1.1. ima iste ili slične potražnje kapaciteta; i

1.2. je u skladu sa istim ili sličnim karakteristikama potražnje.

2. U slučajevima kada je u prošlosti bilo ne regularnosti u ceni, uključujući i posredne subvencije između različitih potrošača ili kategorija potrošača, Regulator, prilikom uređivanja tarifa za snabdevanje energijom, traži da se tarife iznova postepeno uravnoteže u periodu počevši od stupanja na snagu ovog zakona, kako bi se ublažio uticaj povećanja cena prema nivou koji uzima u obzir troškove za svakog potrošača ili za svaku kategoriju potrošača.

Član 46 Cene snabdevanja

1. Tarife u energetska sektoru, između ostalog, obuhvataju :

1.1. posebnu cenu za korišćenje sistema prenosa, za korišćenje sistema distribucije i za priključenje na te sisteme;

1.2. posebnu cenu snabdevanja energijom, koja se utvrđuje u skladu sa odredbama Zakona o električnoj energiji, Zakona o toplotnoj energiji i Zakona o prirodnom gasu;

1.3 Regulator je takođe odgovoran za nadgledanje, po potrebi, odobravanje i obezbeđivanje usklađenosti sa postupkom i pravilima za kontrolu opterećenja i uslova za naplatu i naknadu u pogledu prekogranične razmene električne energije, kako je predviđeno Zakonom o električnoj energiji.

Član 47 Metodologija cena

1. Određivanje uređenih tarifa za snabdevanje energijom vrši će se po metodologijama tarifa koje priprema i odobrava regulator.

2. U sklopu procesa osmišljavanja tarifa i tarifnih metodologija, Regulator obavlja konsultacije u skladu sa članom 28 ovog zakona. Regulator blagovremeno objavljuje svoju odluku o svakoj tarifi ili tarifnoj metodologiji.

3. Osim načela o uzimanju u obzir troškova prilikom utvrđivanja tarife iz člana 45 ovog zakona svaka tarifna metodologija zasniva se na sledećim načelima:

3.1. tarife moraju biti razumne, ne diskriminacione, zasnovane na objektivnim kriterijumima, uključujući one navedene u članu 15 stav 5 ovog zakona i određene na način koji je transparentan;

3.2. tarife treba da se poptuno zasnivaju na opravdanim, pažljivo procenjenim troškovima, uključujući razumni povraćaj investicije;

3.3. tarife u pogledu sistema transmisije i distribucije moraju biti adekvatne da bi se dozvolilo neophodno ulaganje u sisteme koje se vrši na način koji će omogućiti da to ulaganje obezbedi održivost sistema;

3.4. regulator može da odredi tarife na osnovu učinka, što znači tarife koje obuhvataju podsticaj i poboljšanje usluga, uključujući činioce proizvodnje, koji podstiču uređeno energetska preduzeće da na vreme unapredi efikasnost ili kazne za neispunjene standarde definisanog učinka;

3.5. tarife se ne mogu utvrdi ispod stvarne cene pružanja usluge, uključujući razumnu dobit;

3.6. tarife uzimaju u obzir zaštitu životne sredine, pod uslovom da su takvi uslovi i mehanizmi određivanja cene ne diskriminacioni i transparentni;

3.7. tarife za posebne grupe potrošača treba da budu u skladu sa troškovima isporuke električne energije, prirodnog gasa i termalne energije potrošačima;

3.8. posredne subvencije između dve ili više licenciranih delatnosti nisu dozvoljene;

3.9. podstiču se tarife za uravnoteženje opterećenja i drugi mehanizmi za poboljšanje energetske efikasnosti i upravljanje potražnjom, uključujući razmatranje razvoja obnovljivih izvora energije;

3.10. dozvoljene su sezonske i tarife prema intervalima dnevne potrošnje, koje se uređuju na osnovu cene usluge u toku najveće i najniže potražnje;

3.11. mogu se odrediti takse za nove priključke na mrežu ili za značajno povećanje kapaciteta postojećeg priključka.

4. Energetska preduzeća koja podležu uređenim tarifama za snabdevanje energijom dužna su da izrade svoje predloge za ove tarife, na osnovu metodologije koju odobri egulator, u skladu sa načelima navedenim u ovom članu, te predloge dostavljaju regulatoru na razmatranje i usvajanje.

Član 48

Usvajanje cena

1. Regulator usvaja tarife za uređene usluge energije, na osnovu tarifne metodologije za uređene tarife i predloga preispitivanje tarifa koje dostave energetska preduzeća. Odluke donete o istim predlozima se objavljuju.

2. Nijedno licencirano energetska preduzeće ne može primeniti ili izmeniti uređenu tarifu ili tarifnu metodologiju, pre nego što je usvoji regulator, u skladu sa ovim zakonom.

3. Prilikom usvajanja ili utvrđivanja tarifa, regulator obezbeđuje da se nosiocima licence omogući povraćaj svih opravdanih troškova, uključujući:

3.1. troškove održavanja i rezerve goriva, zarade i plate;

3.2. troškove kupovine i snabdevanja lignitom;

3.3. troškove opravdanih nivoa gubitka energije u sistemima transmisije i distribucije;

3.4. troškove upravljanja, rada, održavanja, zamene i izgradnje energetskih postrojenja, troškove zatvaranja postrojenja za energiju, kao i postrojenja za skladištenje rezervi goriva;

3.5. troškove održavanja rezervnih kao i regulatornih kapaciteta potrebnih za obezbeđenje održivog snabdevanja potrošača;

3.6. uobičajene troškove amortizacije celokupne aktive, obuhvaćene Bazom uređene aktive, gde Baza uređene aktive podrazumeva celokupnu korišćenu aktivu, korisnu za pružanje usluga od strane uređenog subjekta, osim aktive koja je u celosti amortizovana;

3.7. troškove obaveza javne usluge, kao i drugih obaveza nosioca licenci, koje je odredio regulator, u saglasnosti sa Zakon o električnoj energiji ili Zakonom o prirodnom gasu;

3.8. ostale opravdane razne troškove, fiksne i kapitalne troškove, uključujući troškove pozajmica, finansiranja, radnog kapitala i ne otplaćenih dugova.

4. Postupak za razmatranje, usvajanje i utvrđivanje cena, utvrđuje i objavljuje regulator.

5. Ukoliko regulator smatra neophodnim, od licenciranog odgovornog za prenos i distribuciju, može tražiti promenu uslova i odgovarajućih rokova, u skladu sa razrađenom metodologijom.

Član 49

Pritužbe na tarife i tarifne metodologije

Strane nezadovoljne odlukom regulatora u vezi sa regulisanim tarifama i metodologijom tarifa mogu inicirati administrativni spor pri nadležnom sudu u roku od trideset (30) dana nakon dostavljanja odluke. Tužba ne sprečava izvršenje.

Član 50

Subvencioniranje ugroženih potrošača

1. Kada se odredi potreba da se pruži finansijska podrška za ugrožene potrošače, Vlada će sprovesti tu podršku na striktan i transparentan način, na osnovu Zakona o električnoj energiji i Zakona o prirodnom gasu, kako bi imalo najmanje šanse za ometanje konkurencije u snabdevanju energijom.
2. Sve subvencije u energetsom sektoru podležu odredbama važećeg zakonodavstva o državnoj pomoći i postupcima praćenja predviđenim datim zakonodavstvom.
3. Preko svog opšteg programa za socijalne kategorije društva, Vlada rešava pitanje socijalnih kategorija potrošača energije. Ovaj program treba da primenjuje Ministarstvo odgovorno za socijalnu zaštitu.

POGLAVLJE X

OBAVEZE JAVNE USLUGE

Član 51

Uvođenje obaveza javne usluge

1. Regulator može uvesti obaveze javne usluge svakom energetsom preduzeću, u skladu sa Zakonom o električnoj energiji i Zakonom o prirodnom gasu, putem odluka da regulator preduzme korake kako bi obezbedio:
  - 1.1. da se obaveze javne usluge primenjuju transparentno i ne diskriminirajuće i da ne ometaju otvaranje energetske tržišta, kako je predviđeno ovim zakonom i drugim važećim zakonima;
  - 1.2. da su energetska preduzeća kojima su uvedene obaveze u stanju da povrate dodatno nastale troškove zbog uvedenih obaveza javne usluge;
  - 1.3. redovnu ocenu mogućih uticaja obaveza javne usluge na domaću i međunarodnu konkurenciju na energetske tržištima i uzima u obzir potrebu da se takve obaveze preispitaju ili ne.
2. Obaveze javne usluge, kako su utvrđeno u licenci, biće jasno određene, proporcionalne, transparente, ne diskriminirajuće, kao i proverljive. Obaveze će se povezati sa sigurnošću, regularnošću, kvalitetom, cenom snabdevanja ili zaštitom životne sredine.
3. Svaka odluka koja nameće obaveze javne službe objavljuje se i dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice.

Član 52

Promena snabdevača

1. Regulator, na osnovu Zakona o električnoj energiji, određuje pravilnik o postupku promene snabdevača električne energije za krajnje potrošače domaćinstva ili potrošače koji nisu domaćinstva.

2. Regulator određuje zajemčenog snabdevača, u skladu sa Zakonom o električnoj energiji.

POGLAVLJE XI STEČAJ NOSIOCA LICENCE

Član 53 Postupak u slučaju stečaja

1. U slučaju likvidacije ili stečaja nosioca licence, regulator ima pravo da ukine licencu i da obaveze nosioca licence prenese na drugog nosioca licence, koji je spreman da preuzme obaveze ili od koga se traži da izvrši obaveze, prema uslovima njegove licence; međutim, ovaj član se ne odnosi na proces reorganizacije pod nadzorom suda, ako nosilac licence nastavlja da obavlja svoju delatnost tokom tog procesa.

2. Ukoliko nijedan od postojećih nosioca licence nije spreman ili ne želi da preuzme obaveze nosioca licence u postupku likvidacije ili stečaja, regulator čine sve napore da obezbedi prenos one aktive licenciranog koja je neophodna za nastavak delatnosti nosioca nove licence.

3. Regulator može uključiti u licencu svakog energetskog preduzeća, koje podleže obavezama javne usluge, obavezu preuzimanja snabdevanja potrošača nosioca licence koji je u postupku likvidacije ili stečaja, za određeni vremenski period ili pod istim uslovima i kriterijumima snabdevanja ili izmenjenim, kao i pod uslovom da je energetsko preduzeće kome su obaveze nametnute u stanju da povрати dodatne troškove nastale zbog obaveze.

POGLAVLJE XII NADZOR

Član 54 Nadzorna ovlašćenja regulatora

1. Regulator između ostalog, nadgleda:

1.1. saglasnost sa uslovima licence;

1.2. primenu uređenih tarifa i tarifinih metodologija;

1.3. implementaciju ovog zakona, Zakona o energiji, Zakona o električnoj energiji, Zakona o toplotnoj energiji i Zakona o prirodnom gasu;

1.4. primenu pravila, pojedinačnih akata i odluka koje je on doneo za nosioce licenci.

Član 55 Nadzorni postupak

1. Za vreme nadgledanja, regulator je dužan da:

- 1.1. usvaja odluke;
- 1.2. obavlja inspekcijски nadzor preko svojih ovlašćenih lica;
- 1.3. obavesti javne organe ili nezavisna tela o merama koje treba preduzeti u okviru svojih nadležnosti;
- 1.4. obustavi, izmeni ili ukine licence kada je to neophodno da bi se kaznilo kršenje uslova licence;
- 1.5. uvede obavezujuće upravne mere i upravne kazne predviđene ovim zakonom ili nekim drugim zakonom koji uređuje energetsکی sektor na Kosovu.

Član 56 **Istraga**

1. Regulator je dužan da nakon što primi žalbu ili samoinicijativno, istraži da li su nosilac licence, njegovi radnici ili predstavnici prekršili:

- 1.1. rokove ili uslove licence; i
- 1.2. akt, odluku ili uputstvo regulator.

2. Ako nakon sprovedene istrage u skladu sa stavom 1 ovog člana, regulator ustanovi da je prekršena bilo koja odredba, nadležan je da:

- 2.1. zabrani nosiocu licence da ponovi ili nastavi nezakonitu radnju ili ako je takva radnja prestala, da donese odluku kojom traži da se preduzme posebna mera ili ispravka;
- 2.2. izrekne upravnu novčanu kaznu licima odgovornim za takav prekršaj.

3. Regulator treba da argumentuje sve odluke donese na osnovu ovog člana.

POGLAVLJE XIII **KAZNE NE ODREDBE**

Član 57 **Novčane kazne**

1. Regulator izrađuje i usvaja pravila o novčanim kaznama i drugim kaznama koje se mogu izreći prema uslovima ovog Zakona. Ta pravila se objavljuju pre nego što se preduzme mera izricanja takvih kaznenih odredbi ili novčanih kazni.

2. Novčane kazne se izriču svakom licu koje:

- 2.1. zaposli lica bez kvalifikacija predviđenih ovim zakonom;

- 2.2. ne izvrši svoje dužnosti u skladu sa ovim zakonom;
  - 2.3. ne obezbedi podatke predviđene članom 12 ovog zakona;
  - 2.4. nepropisno otkrije poverljive podatke;
  - 2.5. ne pruži pomoć predviđenu članom 13 ovog zakona;
  - 2.6. ne preduzme mere predviđene članom 16 ovog zakona za sprečavanje zloupotrebe dominantnog položaja;
  - 2.7. bez licence obavlja delatnosti u oblasti energetike;
  - 2.8. ne ispoštuje rokove ili uslove licence;
  - 2.9. bez pribavljene dozvole izgradi postrojenja iz poglavlja VIII;
  - 2.10. bez odobrenja regulatora uspostavlja tarife koje su subjekt uređivanja;
  - 2.11. vodi računovodstvo koje nije u skladu sa uslovima odgovarajućih zakona;
  - 2.12. odbije da sklopi ugovor o snabdevanju energijom ili da obezbedi pristup sistemima bez opravdanog razloga;
  - 2.13. licu koje se priključi na sistem bez poštovanja odgovarajućih uslova;
  - 2.14. deluje u suprotnosti sa ovim zakonom, Zakonom o električnoj energiji, Zakonom o energiji, pravilima utvrđenim u skladu sa ovim zakonima, ili srodnim tehničkim standardima ili pravilnicima.
3. Kada je reč o energetskim preduzećima, kazne iz stava 2 ovog člana ne mogu preći deset posto (10%) prihoda koje je energetsko preduzeće sakupilo tokom prethodne fiskalne godine.
4. U slučaju kada se kazna iz stava 2 ovog člana izriče pojedincu, ista ne može biti veća od trista posto (300%) mesečne plate pojedinca.
5. U slučaju ponovnog kršenja zakona, izriče se kazna tri (3) puta veća od kazne iz stv. 3 i 4 ovog člana.
6. Prilikom izricanja kazne iz ovog člana, regulator uzima u obzir stepen štete načinjene društvu, prethodno ponašanje lica i finansijsko stanje istog.
7. Prilikom izricanja kazne iz ovog člana, regulator je dužan da lica upozna sa prekršajima i da im da mogućnost i vreme da odgovore u pisanom obliku, u roku od četrnaest (14) dana od dana kada pošalje obaveštenje.
8. Ukoliko novčana kazna koju izrekne regulator nije plaćena, on tužbom pokreće sudski postupak pred nadležnim sudom.

9. Svi prihodi koji proizilaze iz primene ovog člana slivaju se u budžet Republike Kosova.

**POGLAVLJE XV
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

**Član 58
Prelazne odredbe**

1. Devet (9) meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona, sva podzakonska akta, odluke, pravilnici i druga dokumenta usvojena ili objavljena na osnovu Zakona br. 03/L-185 o regulatoru, usklađuju se sa ovim zakonom.

2. Devet (9) meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona, regulator donosi propise, pravilnike, postupke i podzakonska akta potrebna za primenu ovog zakona.

**Član 59
Odredbe o prestanku važenja**

Stupanjem na snagu ovog zakona, stavlja se van snage Zakon br. 03/L-185 o regulatoru.

**Član 60
Stupanje na snagu**

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana nakon objavljivanja u Službenom glasniku Republike Kosova.

**Zakon br. 05 L – 084
17. jun 2016.**

Proglašeno Ukazom Br. DL-023-2016, dana 01.07.2016, od strane Predsednika Republike Kosova Hashim Thaçi.